

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
МОДЕЛІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ
ВІДНОСИН: ВИКЛИКИ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ
АСПЕКТИ»**

**1 ГРУДНЯ 2023 РОКУ
М. УЖГОРОД**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ужгородський національний університет
Кафедра фінансів і банківської справи
Департамент фінансів Закарпатської обласної військової адміністрації
Закарпатський регіональний Центр СЕ і ГД НАН України
Львівський торговельно-економічний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Мукачівський державний університет
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

**ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН:
ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ**

**Збірник матеріалів
VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(1 грудня 2023 р., м. Ужгород)**

*До 60-річчя заснування економічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Ужгород - 2023

*Затверджено
Вченою радою економічного факультету
Ужгородського національного університету,
протокол № 6 від 30.11.2023 року*

Редакційна колегія:

Варцаба В. І. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Чубарь О. Г. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Огородник В. О. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Заславська О. І. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Кампо Г. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

Мінкович В. Т. – ст. викладач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «УжНУ»

- Т 65** Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. – 315 с.

Збірник укладено за матеріалами VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти», яка відбулася 1 грудня 2023 р. у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», з метою обміну інформацією, досвідом та результатами наукових досліджень з питань модифікації підходів щодо фінансово-кредитного забезпечення розвитку національної та регіональної економіки в реаліях війни та післявоєнного відновлення. Матеріали авторів містять різні точки зору з теоретичних та прикладних засад розвитку фінансової системи держави і регіонів та охоплюють проблемні питання соціально-економічного розвитку України в умовах децентралізації та євроінтеграції, впливу глобальних трансформаційних процесів на фінансову систему країни та функціонування суб'єктів фінансового ринку, модифікації бюджетної та податкової політики в умовах воєнного стану, актуальні аспекти формування зовнішньоекономічної та митної політики держави в реаліях часу, необхідність і перспективи розвитку оціночної діяльності та особливості фінансового менеджменту в період війни та відновлення національної економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакція не завжди поділяє думку та погляди авторів. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

СЕКЦІЯ 6

**РОЛЬ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА МИТНОЇ ПОЛІТИКИ
ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Mostova Anastasiia Ukrainian agribusiness in european markets: problems and opportunities	262
Артюх Оксана, Ярута Аліна Митний контроль: сучасні виклики та перспективи	263
Бойчук Михайло Контрабанда товарів як елемент тіньової економіки та її вплив на економічну безпеку держави	265
Брензович Анна Порядок митного оформлення товарів в Україні: проблеми та шляхи удосконалення	266
Варцаба Віталій Особливості застосування квот та ліцензій у зовнішній торгівлі в Україні в умовах війни	268
Вучкан Вадим Проблеми та перспективи вдосконалення митного контролю та митного оформлення товарів	270
Глаголич Василь Порядок митного оформлення товарів в умовах війни	272
Голубка Марина Сучасні тенденції розвитку нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні	274
Гуранич Андрій Процедури реалізації зовнішньої торгівлі в Україні	275
Добра Антоніна Напрями удосконалення митного контролю та переміщення товарів через митний кордон України	277
Іванієнко Віктор Забезпечення міжнародної конкурентоспроможності експортно-орієнтованих підприємств в сучасних умовах господарювання: теоретичні та методологічні аспекти	279
Костьов'ят Ганна, Рогов В'ячеслав Аналіз ЗЕД в умовах війни	281
Кукицяк Денис Інвестування в Україні: виклики та перспективи для іноземних інвесторів	282
Ландовський Ярослав Транскордонне співробітництво: необхідність і проблеми	283
Ліпич Сергій Роль та актуалізація зовнішньоекономічної та митної політики держави в умовах війни та євроінтеграції	285
Матяш Олександр Організація роботи митних органів по запобіганню незаконного переміщення товарів	287
Мерзлікін Євгеній, Бучмей Марія Аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності	288
Планчак Євгеній Особливості використання мита як специфічного інструменту регулювання зовнішньоторговельних операцій в Україні	291
Проскуріна Неля Особливості вирішення спорів по зовнішньо-економічним контрактам	293
Рубіш Василь, Чакій Ольга Перспективи боротьби та запобігання контрабандної злочинності в межах українського законодавства	294

Dependence on the EU market is the downside of all the potential benefits. Any violations of trade relations with the EU will affect the Ukrainian agricultural sector. If the rules are violated, fines will be imposed on the Ukrainian producer or subsidies will be withdrawn [2].

Ukraine's potential membership in the EU is already causing concern for agribusiness competitors in Europe. Therefore, Ukraine needs to prove to the EU that our membership is beneficial for the EU as well. In particular, Ukraine will help strengthen food security. The EU is one of the largest importers of food in the world, and Ukraine is a significant producer of agricultural products. As a member of the EU, Ukraine can help improve EU food security by providing a reliable source of high-quality agricultural products [2].

Ukraine is a large emerging market, and EU membership will help strengthen economic ties. The growth of trade between Ukraine and the EU will benefit businesses, consumers and farmers from the EU, who are ready to invest in Ukrainian business and contribute to the economic growth of both regions.

European agricultural enterprises will gain valuable experience of Ukrainian business, as Ukraine's agriculture is highly efficient, export-oriented and subsidy-free, with developed expertise in several areas, including grain production, poultry breeding and vegetable cultivation. Working with Ukrainian farmers and researchers, the EU can benefit from new ideas and innovations in agriculture. And, accordingly, to become more competitive on the global market by reducing subsidies.

References:

1. EU estimates Ukraine entitled to €186bn after accession. Financial Times. 2023. URL: <https://www.ft.com/content/a8834254-b8f9-4385-b043-04c2a7cd54c8> (Accesed 30.10.2023)
2. EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Area. URL: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/es/content/eu-ukraine-deep-and-comprehensive-free-trade-area> (Accesed 30.10.2023)
3. European Comission. Income support explained. Overview of direct payments for farmers. 2023. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/income-support-explained_en (Accesed 30.10.2023)
4. FAO. Ukraine: Impact of the war on agricultural enterprises. 2023. URL: <https://www.fao.org/3/cc5755en/cc5755en.pdf> <https://forbes.ua/money/priruchiti-naybilshiy-rinok-biznesmen-aleks-lissitsa-pro-tri-perevagi-ta-tri-vikliki-ukrainskogo-agrosektoru-vid-chlenstva-ukraini-v-es-06042023-12895> (Accesed 30.10.2023)

*Оксана Артюх, д. е. н., професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту,
Аліна Ярута, студентка 3 курсу спеціальності «Облік та оподаткування»
Одеський національний економічний університет, м. Одеса*

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Митний контроль є невід'ємною складовою міжнародної торгівлі, яка регулює переміщення товарів через державний кордон. У сучасному світі, з його швидкими технологічними зрушеннями та глибокою інтеграцією економік, митний контроль стає важливим аспектом міжнародного бізнесу. У цьому контексті, розгляд сучасної проблематики митного контролю виявляється надзвичайно актуальним, оскільки вимагає адаптації до нових викликів, пов'язаних з підвищенням ефективності міжнародного торгового обігу.

Огляд офіційних звітних даних роботи митних органів [1] дав можливість можна виокремити низку проблем, з якими вони мало не щодня зіштовхуються в сучасному житті.

Перше, що можна виокремити, є недостатня синхронізація законодавства з нормами ЄС. [2] Детальніше кажучи це призводить до ускладнення митних процедур, тобто через те, що в

кожному законодавстві свої принципи та правила роботи виникає затримка та ускладнення в проведенні процедури, що негативно впливає на рух товарів через кордон. Також різниця в законодавствах призводить до обмеження міжнародного співробітництва, що через неспівпадіння законодавства може ускладнитись співробітництво між митними службами різних країн, створюються правові бар'єри, що перешкоджають ефективному обміну інформацією.

Для вирішення даного питання органи державної влади можуть провести певні заходи щодо удосконалення законодавства у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Після зіткнення України з країною агресором більшість людей виїхали за кордон, [3] багато гуманітарної допомоги надають інші держави, це спричиняє збільшення товарів, які проходять через кордон та створюється глобальна логістична складність. Держави надають значну гуманітарну допомогу, що включають в себе різноманітні необхідні товари, та цим можуть скористатися інші люди, переправляючи під допомогою небезпечні товари, але через великий наплив доставок зменшується рівень перевірок. Збільшення ризиків безпеки, митні процедури та тарифи, аналіз та управління даними, все це, з чим стикаються митні органи.

Розвиток технологій також не стоїть на місці, він є необхідним для оптимізації митних процесів. Але сучасні технології та електронні системи можуть бути недостатньо адаптовані для ефективного оброблення великого потоку товарів. Розробка та вдосконалення технологічних рішень, які враховують ці фактори є важливою задачею для митних органів у сучасному світі. Необхідно постійно оновлювати підходи та інструменти для забезпечення безпеки та ефективності у митних операціях.

Проаналізувавши збільшення ризиків безпеки, можна запропонувати: [4]

- впровадження сучасних технологій контролю, таких як:

1) використання дронів та дронівих технологій для моніторингу та патрулювання територій, включаючи важкодоступні місця;

2) удосконалену систему перевірки та виявлення радіоактивних матеріалів, для того, щоб контролювати, який вантаж перевозиться через кордон;

- покращення співпраці з правоохоронними органами у частині спільного проведення моніторингу та контролю при переміщенні товарів та осіб (фізичних та юридичних) через митний кордон.

- застосування ефективних методів спостереження, операцій та слідкування під прикриттям для виявлення правопорушення, таких як: незаконний обіг товарів, тероризм та злочини, порушення прав людини та гуманітарного права тощо.

З метою підвищення ефективності роботи митного контролю також потрібно впроваджувати у роботу фахівців сучасні технології. Робочі кадри мають проходити підвищення кваліфікації, відвідувати семінари та конференції, слідкувати за новинами та публікаціями в галузі розвитком цифрових технологій.

Отже, сучасна проблематика в галузі митного контролю створює серйозні виклики для митних органів та потребує комплексного підходу до її вирішення, включаючи адаптацію законодавства до світових стандартів, впровадження нових технологій, підвищення кваліфікації персоналу та підтримку співробітництва з іншими структурами та країнами.

Список використаних джерел:

1. Державна митна служба України: офіційний сайт. URL: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>
2. Юринець О. В. Основні проблеми митних органів України в умовах європейської та Євроантантичної інтеграції. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021. №3(1). URL : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2021/jun/23775/menedzhment121-98-105.pdf>

3. Кросівський О. Особливості та проблеми здійснення митного контролю //.-2021.-
<https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/859>
4. Степаненко С. В. Напрями удосконалення митного контролю. Актуальні проблеми політики. 2023. URL : http://app.nuoua.od.ua/archive/71_2023/7.pdf

*Михайло Бойчук, магістр 2 курсу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Науковий керівник: Чакій О.І., к.е.н., доцент*

КОНТРАБАНДА ТОВАРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Контрабанда товарів при переміщенні через митний кордон в Україні є одним з чинників тіньової економіки, що в свою чергу має значний вплив на економічну безпеку держави. Рівень тінізації української економіки є загрозливим і перевищує критичний пороговий рівень, визначений Стратегією економічної безпеки України. Оцінка динамічних змін, що відбуваються в процесах тінізації економіки в Україні, дозволяє виділити основні три групи факторів, що сприяли її поширенню та поглибленню: економічні, інституційні та морально-етичні. Економічні фактори зумовлені недосконалою структурою ринку, нерозвиненістю ринкового середовища та недостатньою ефективністю держави у формуванні конкурентоспроможної економіки через недосконале державне регулювання розвитку ринкових процесів тощо [1].

На думку Кукурузи Г., боротьба з контрабандою є пріоритетним завданням тих структур, що дотичні до реалізації прикордонної та митної політики України, а також до інституцій, приналежних до сектору безпеки та оборони. Сучасне життя сформувало чимало соціально небезпечних явищ. Не завжди очевидними для пересічних громадян є шкідливі наслідки згаданих явищ. Подібна ситуація має місце і з контрабандою. Вона порушує закони збереження суспільних відносин та цінностей. Зважаючи на це, боротьба з контрабандою вимагає розроблення та комплексної реалізації системи заходів, їх чіткої фіксації на законодавчому рівні, визначення відповідних уповноважених осіб, які будуть наділені певними повноваженнями. За такого підходу суспільство разом із державним інститутом може досягнути успіхів у протидії контрабанді [2].

Основа мета контрабандної діяльності в Україні полягає в наступному: уникнення сплати митного збору у переміщенні товарів; «обхід» заборон та обмежень щодо переміщення товарів; відкрите отримання та спроби отримати певні форми оплат, субсидій та решти платежів, що не є юридично підтвердженими; отримання незаконних переваг, що шкодять принципам та практикам законної конкуренції. Пріоритетним способом визначення масштабів контрабанди та похідних від неї явищ є взаємодія з інституціями суміжних держав. Управлінці в Україні звертаються до процедур аналізу та порівняння статистичних даних, що дає змогу визначити недоліки митних та прикордонних процесів, обсяги корупції тощо [3].

Нелегальне постачання товарів в цивілізованому світі завдає вагомої шкоди суспільству та державі і виступає загрозою її національній безпеці. Наслідки розквіту контрабанди є надзвичайно негативними, оскільки відбувається руйнація економіки та соціального середовища держави. Результатом такого стану є збагачення злочинних угруповань, спотворення ринкової конкуренції, ліквідація національного товарного виробництва. Проблему рівня контрабанди в Україні розкривали у військових дослідженнях, економічних та управлінських.

Тимошенко А.В. зазначає, що у боротьбі із контрабандою слід виокремити декілька ключових аспектів: ввезення іноземного товару нелегальним шляхом має вплив на